

JIRÁSKŮV HRONOV

FESTIVAL ZÁJMOVÉ UMĚLECKÉ ČINNOSTI 1979 — 1980 NA
POČEST 35. VÝROČÍ SLOVENSKÉHO NÁRODNÍHO POVSTÁNÍ
A 35. VÝROČÍ OSVOBOZENÍ ČESKOSLOVENSKA SOVĚTSKOU
ARMÁDOU.

Z dnešního představení hry Jerzy Broskiewiczze Konec knihy VI, s níž přijíždí divadelní soubor z Vysoké Libně.

Porota souborům

Ústřední porota navrhla Ústavu pro kulturně výchovnou činnost posunout od úterý 7. srpna začátky diskusních klubů na 9.30 hod. Mezi devátou a půl desátou hodinou bude celý kolektiv členů poroty hovořit o představení se souborem. Setkání se uskuteční vždy v klubu č. 3. Důvodem tohoto návrhu je skutečnost, že jednání ústřední poroty zabírá značný časový prostor, takže možnost o inscenacích diskutovat už na patronátním večeru je tímto faktem omezena.

Zatím co většina účastníků a hostů ještě nabírá síl do dalšího dne (tu v posteli či u snídani), schází se do klubovny divadla nepočetný, ale dělný kolektiv, oficiálně nazývaný Přípravný výbor 49. Jiráskova Hronova. Leckdo ještě se snídání v ruce, jiný v očekávání touženého a zaslouženého turka. Bez akademické čtvrt hodinky jsou všichni usazeni kolem stolu a předsedající Václav Vavroušek začíná s kontrolou úkolů pro další festivalový den.

Žádné dlouhé debaty. Konstatuje se fakt vedle faktu, hodnotí se událost vedle události.

Přivítání zahraničních delegátů

Včera v odpoledních hodinách se zahraniční pozorovatelé 49. Jiráskova Hronova setkali s představiteli MěstNV a Přípravného výboru přehlídky. Schůzky, kterou zahájil předseda MěstNV v Hronově soudruh Oldřich Cvrček, se zúčastnil inspektor odboru kultury VČKNV soudruh F. Rychtera, předseda PV 49. JH soudruh V. Vavroušek, vedoucí odboru kultury ONV v Náchodě soudruh R. Kryl, místopředseda MěstNV v Hronově soudruh Z. Široký.

Letošní přehlídku navštívili: pan George Mazabraud, vedoucí úseku vzdělávání amatérů a kulturně výchovných pracovníků Francouzské ligy pro permanentní vzdělávání, André Metayer, vedoucí regionální organizace Domů kultury a mládeže v Bretani se sídlem v Rennes, Nicole Dupont, ředitelka domu Kultury a mládeže v Point Sainte Jaxence (Francie); soudruh Kornél Dániel, člen celostátní rady pro divadlo při Ústavu pro lidovou výchovu v Budapešti [Maďarsko]; soudružka Rosemarie Kanter, členka Ústředního poradního sboru pro amatérské divadlo při Ústředním domě pro kulturní práci v Lipsku, členka předsednictva Kulturního svazu NDR v Berlíně a vedoucí divadelního souboru v Chotěbuzi [NDR]; s. Edyta Jotzo, vedoucí oddělení programování metodiky a instruktáží vojevodského domu kultury v Olsztyně [PLR]; s. Ivan Ivanovič Maljuta, inspektor Správy kulturně osvětových zařízení ministerstva kultury SSSR; pan Alfred Emmet, ředitel studijního úseku a školy při The Questors Theatre, Londýn [Velká Británie]. Hosté ze zahraničí se zajímali o řadu otázek souvisejících s naším amatérským divadelnictvím.

5 • 79

Dělnické divadlo při OKVS Brno V uvedlo včera inscenaci hry O. Daňka Dva na koni, jeden na oslu.

Včera v odpoledních hodinách se uskutečnilo první hronovské setkání posluchačů režijní třídy Lidové konzervatoře Východočeského kraje, kteří zde definitivně (a s lítostí) zakončí dva roky svého studia. Sešli se nejen se svými lektory, ale dokonce se vyskytlo z pilnosti i něco posluchačů z bývalého i současného běhu třídy herecké a něco dalších hostů.

Režijní třída se bude scházet pravidelně každé odpoledne, aby si její účastníci na příkla-

LIDOVÁ KONZERVATOŘ VÝCHODOČESKÉHO KRAJE

dech přehlídkových představení prakticky ukázali a rozebrali všechno, o čem se celé dva roky učili. Hlavní velení předali doc. dr. Jan Císář CSC a doc. František Štěpánek čerstvé absolventce dramaturgie na DAMU v Praze Jiřině Brožové, která po celé dva roky spolu s nimi s režijní i hereckou třídou pracovala. Frekventanti, povinně nabíti vědomostmi z prostudovaných textů uváděných inscenací, budou sledovat všechna představení a účastnit se odpoledních diskusních klubů, rafinovaně rozdělení tak, aby jim naprosto nic nemohlo uniknout. Včera toho využili a věnovali se detailně inscenaci Gorkého hry Na dně. Problémy, kterými se zabývali, by jistě neméně zaujaly i většinu účastníků diskusních klubů.

O. Daňek:

Dva na koni, jeden na oslu

DĚLNICKÉ DIVADLO PŘI OKVS BRNO V.

Brněnské dělnické divadlo, které v předvečer zahájení letošního Jiráskova Hronova mimo program přehlídky uvedlo inscenaci Jiráskovy Kolébky, představilo se včera podruhé, tentokrát s nastudováním hry Oldřicha Daňka Dva na koni, jeden na oslu — tedy s inscenačním tvarem neobyčejně zajímavým už pro nejrozmanitější možnosti, které se nabízejí při naplňování režijní koncepce, souhrnu myšlenek, jež ne ve všech postavách nacházejí prostředky pro vyjádření těchto myšlenek. Tragikomické až baladické polohy Daňkovy hry vyžadují hlubší herecké prokreslení, nejen akcentování polohy humorné, která v tomto případě stírá motiv velice vážného „tažení životem“, podtrženého především hudební složkou inscenace. Otevřít ovšem všechny problémy naznačené hrou O. Daňka je úkolem velmi obtížným — ne vždy je možné opřít se ve výkladu postavy o dostatečné zázemí dané textem hry. Její ústřední problém byl přetlumočen v tomto případě především prostřednictvím tří ústředních postav žoldnéřů putujících světem a časem bez pevného zakotvení v životě. Znamená to tedy, že kontrastnější řešení výstavby situací, opřené o tragikomické či ironizující podtexty hry, by mnohem hlouběji proniklo k jejím podstatám především dovedením hereckého kolektivu k východiskům režijní koncepce, z níž taktó vyrůstaly především prostředky herecké práce ústřední trojice představení — Zajíc Pavla Bednára, Hřbet v podání Jiřího Postráneckého, vyložený se spontánní vitalitou a postihující v tomto výkladu hlubší, lidštější a vícestranné rysy postavy nebo Svátý Františka Klačky — tato trojice vedená spíše k humornému uchopení závažných myšlenek hry však prokázala, že je tu i předpoklad proniknout hlouběji k rysům grotesky a hluboké lidské tragedie, obsažené v Daňkově textu — pak by nepochybně i smích inscenace byl smíchem útočnějším, více burcujícím, humanističtější.

(Pokračování na str. 4)

PROBLÉMY A NÁMĚTY

Tak už jsme od včerejška zase v tom. Naše staré známé školní třídy otevřely opět po roce svoje náruče a přijaly do nich všechny ty, kteří si přišli s porotou, se členy prachatického souboru i mezi sebou popovídat o sobotním představení Gorkého hry Na dně. Kluby fungují opět tři a jeden pro zahraniční delegáty.

Klub číslo 2 pracoval pod vedením doc. Františka Štěpánka a Tomáše Engela a počet jeho účastníků byl celkem ideální na to, aby se nestyděli diskutovat a jak se později ukázalo, byl dost velký na to, aby se mohly objevit četné různé názory, nápady, inspirace.

Tomáš Engel nejdříve pohovořil o inscenaci z hlediska dramaturgického, o problému hledání jednotlivých témat, klíče k výkladu hry, aktuálního smyslu pro současnou dobu, pro dnešního diváka, o hledání toho, co je z filozofického hlediska ve vztahu k životu, k světu pro interprety zajímavé a co by chtěli sdělit. O tom, že si inscenátoři nutně musí klást tyto otázky, protože právě ony vedou k nucené kompozici, k zastřešení celé inscenace. Protože právě ve střetávání osudů postav dochází k něčemu, co dokáže představení stmelit a oslovit diváka. Doc. Štěpánek připomněl, že každý nový přístup ke hře je spojen s řadou problémů. Prachaticí mchatovskou cestou založenou na kontrastu prostředí a člověka, šli cestou výstavby jednotlivých postav, které pak v provedení byly nejvýraznější tam, kde obsazení role maximálně vycházelo z typu herce. Nedokázali však dospět k celkové kompozici, volbě základního tématu a zastřešení celé inscenace. Diskuse se pak točila především okolo výkladových možností, okolo funkce a pojetí postavy Luky v kontextu inscenace. A bylo jistě přínosem, že se klubu zúčastnilo i několik členů prachatického souboru, kteří velmi ochotně odpovídali na otázky a společně s oběma lektory i se všemi účastníky se pokoušeli dobrat k co nejkonkrétnějším odpovědím a závěrům.

Tandem doc. dr. Jan Císář, CSC — dr. Vlado Štefko uvítala stovka přítomných s nadějí, že bude vyjasněno mnohé nejasné. Díky hronovským klubovým tradicím skutečně vyjasněno bylo, byť ne cestami očekávanými leckterým účastníkem včerejší diskuse.

Patří totiž k dobrým, či dokonce výborným metodám vedoucích jednotlivých klubů, že

(Pokračování na str. 3)

{Dokončení ze str. 2}

posluchačům nepřehazují po otázkách suverénní odpovědi, ale vědou celý kolektiv k zamýšlení a dobrání se relativně nejsprávnějších závěrů. A co hlavního: nejde o rozcupování předvedené inscenace a zdepení souboru, ale především o poučení těch, kdož poučení být chtějí. Zřejmě proto je účast v klubech tak značná.

Pokud jde o včerejší Gorkého hrůu Na dně, jak ji předvedl prachatický soubor, šla diskuze v uvedeném klubu velmi živě kupředu díky několika aspektům. Samotnou hrůu: má co říci dnešku, když píšeme rok 1979 a sociálně ekonomické poměry se u nás natolik

PROBLÉMY A NÁMĚTY

proměnily, že nemůžeme nalézt paralelu? Pojetím a ztvárněním postav: nevedeme diváka tam, kam ho Gorkij vůbec nesměroval?

S povděkem přijali přítomní nabídnutou dohodu, že o žádné inscenaci nebude diskuse ten den definitivně ukončena, ale že s přibývajícím dnem a představeními, jakož i debata-mi se bude diskuse stále otevírat a částečně končit.

Co je to diskuse? Je to snad souhrn kratších či rozsáhlejších monologů, či replikované rozhovory? V klubovně č. 3 se shromáždila většina souboru z Prachatic, která po „dišputaci“ příliš netoužila a přišla spíš poslouchat. Tím samozřejmě nechci naznačit, že by se Prachatičtí minili vyhýbat případným odpovědím, ale zájmal je asi názor ochotníků na jejich práci. Tato skutečnost navodila tudíž atmosféru v klubu a systém průběhu dopoledne. Podrobný referát dr. M. Obsta, poznámka prof. V. Trapla o pocitu současného diváka, herecké prostředky J. Šnajdra a připomínka A. Vorla ke scénografii, naplnily téměř celý program a potom se rozhovořili další. Zejména o postavě Luky. O jeho epizodě s Annou, která vyrostla posléze do rozměrů otázky zásadní etiky: smí se umírajícímu sdělit fakt jeho osudu? Je to milosrdenství nebo krutost? Je Luka zloduch nebo hodný pohádkový dědeček? Je to symbolicky pojatý poutník prosvětlující tmu nebo nositel myšlenek idealistického socialismu? Dr. M. Obst posléze vysvětlil kauzální souvislost modelu této postavy s dobou jejího vzniku před 80 lety a ozřejmil její původní dramatickou funkci ve hře. Některé etické otázky zůstaly tak trochu ve vzduchu a nebyly zcela replikovány: dobré je, že vznikly prostřednictvím divadelního představení...

K ZÁVĚRU SCÉNOGRAFICKÉ ŠKOLY

Po třech letech pravidelných pracovních setkání končí svoji činnost Scénografická škola SČDO. Byla uzavřena konzultace posledních zadaných titulů, provedeny závěrečné pohovory s posluchači a nezbyvá, než slavnostní předání absolventských diplomů.

Bylo by proti smyslu školy uzavřít její běh slavnostním nekrologem, zhodnocením dosažených studijních výsledků a konstatováním, že se právě narodil jistý počet kvalifikovaných scénografů amatérského divadla. Cílem školy bylo především nalezení individuálních tvůrčích východisek jednotlivých posluchačů. Škola se snažila poskytnout nejen maximální možnou míru informací, souvisejících se samotnou scénografií, ale podat i systematicky a metodicky utříděný obraz o tvorbě inscenace jako celku. V rámci teoretické části výuky byly prosloveny přednášky z filozofie dějin umění s ohledem na inscenační praxi v jednotlivých vývojových etapách, přednášky zaměřené na dramaturgický a režijní rozbor dramatického textu, o tvarování kostýmu atd. V praktické části byly názorově probrány zásady scénického osvětlení, hereckého nalčení, technologické postupy realizace návrhu a scénické stavby. Vlastní těžiště výuky leželo ve vypracování scénografických návrhů k řadě vybraných titulů. Během konzultací byl kladen důraz na komplexnost řešení počínaje scénograficko režijním výkladem, přes inscenační princip, zakreslení obrazového scénáře zachycujícího vývoj scény v koordinaci s herectvím, režii a scénickým osvětlením, až po konečný divadelní tvar. V požadavcích lektorů školy byl rovněž akcentován záměr dovést posluchače k jedinečnému a neopakovatelnému řešení, jež by odpovídalo specifice podmínek amatérského divadla a odvedlo jeho tvůrce ze slepé uličky nápodob mnohdy ne šťastně volených profesionálních předloh.

Velmi stručně řečeno, reálný smysl školy dojde naplnění v nejbližší budoucnosti v samostatné práci bývalých posluchačů. Teprve potom bude možno zodpovědně hodnotit dosud vykonané a hledat cesty k dalšímu zkvalitnění metodické pomoci amatérskému divadlu. Sami posluchači se již nyní vyslovili pro volné pokračování ško-

(Pokračování na str. 4)

Lvovský rodák (narozen 1922), dramatik, romanopisec, autor knih pro děti, autor řady děl s hudební tematikou, působí nyní v Krakově jako rozhlasový novinář a esejista. Snad nejznámější je jeho román o Frederiku Copinovi. Ale neméně zajímavá je i jeho dramatika. Doc. dr. Jarmil Pelikán o ní napsal: „Broszkiewicz... usiluje v dramatech plných neklidu a úvah estetického charakteru o uměleckém ztvárnění bouřlivých proměn dávných i současných. Silně se v nich odráží drsná a neúprosná životní

Jerzy Broszkiewicz

realita, nezřídka poznamenána ničením nejvyšších hodnot, násilím a zločiny, nečekanými zradami, touhou po moci, podvody a bezohledností k poraženým.“ Je to například komediofarsa Jonáš a blázen; je to Skandál v Hellbergu, ukazující prusáckého důstojníka, který pronásleduje nevinného člověka; jsou to Listy ze staré kroniky, v nichž předvádí ukrutnosti v boloňském paláci Borghiů, je to Konec knihy šesté... Ve hře Přicházím říci, se pokusil na životopisu příslušníka střední generace Jana Poloka posoudit výsledky životního úsilí své generace.

Hra Konec knihy VI, kterou dnes uvidíme v podání Divadla mladých z Vysoké Libně, a jejíž ústřední postavou je Mikuláš Koperník, připomíná Brechtova Galileu: připomíná jej především řešením problému věrnosti vědě a svému přesvědčení.

HRONOV VČERA, DNES A ZÍTRA

VČERA, NEDELE 5. SRPNA

● V 9.00 hod. zahájily svoji činnost diskusní kluby, o nichž píšeme uvnitř Zpravodaje. Ve stejnou dobu započala práce ve scénografické škole SČDO a o půl hodiny později vyslechli zájemci přednášku prof. dr. Jarmily Janáčkové na téma „Nové prameny ke kronice „U nás“, kterou připravil Kruh přátel JH.

● O desáté hodině uvítali zástupci města a festivalové přehlídky zahraniční hosty.

● Odpoledne ve 14.00 hod. se sešli východočeští konzervatoristé se svými učiteli.

● V 16.30 a 19.30 hod. sehrálo Dělnické divadlo při OVKS Brno V hru O. Daňka Dva na koni a jeden na oslu.

● V podvečer uvítali činitelé 49. JH s patrony z JZD Nástup — Žďárky, soubor Divadla mladých Vysoká Libeň.

DNES, PONDĚLÍ 6. SRPNA

● 8.00 hod. — Jednání PV 49. JH.

● 9.00 hod. — Diskusní kluby v devítiletce.

● 14.00 hod. — Diskusní klub zahraničních delegátů.

● 14.00 hod. — Setkání posluchačů Lidové konzervatoře VČ kraje v divadelním klubu.

● 15.30 hod. — Uvítání Lidového divadla — ochotnické scény Městského kulturního střediska Vodňany, jehož patronem je ELTON. n. p. Nové Město nad Metují.

● 18.30 hod. — Uvítání souboru SZK Červený Kostelec.

● 16.30 hod. — Koncertní vystoupení estrádní skupiny JKP ROH Kvasiny.

● 16.30 a 19.30 hod. — J. Brozskiewicz: Konec knihy VI. Hraje Divadlo mladých Vysoká Libeň.

ZÍTRA, ÚTERÝ 7. SRPNA

● 8.00 hod. — Jednání přípravného výboru.

● 9.30 hod. — Diskusní kluby

● 14.00 hod. — Lidová konzervatoř Východočeského kraje.

● 16.30 a 19.30 hod. — A. Nicolaj: Tři na lavičce. Inscenace souboru SZK Červený Kostelec.

● 16.30 hod. — Koncertní vystoupení estrádní skupiny JKP Mír Jaroměř v Jiráskových sadech.

● 18.30 hod. — Uvítání souboru Lucerna, Kulturního domu hlavního města Prahy.

● 16.00 a 19.00 hod. — F. Tetauer: Úsměvy a kordy. Ve Velkém Dřevíči sehraje ochotnická scéna Lidového divadla MĚKS Vodňany.

(Dokončení ze str. 2)

Nejcitelněji zazníval rozpor mezi režijním postojem k tématům hry a možností hereckého kolektivu dospět k tomuto východisku v postavě Běty, a naopak ukázalo se, že postava posunutá ve hře poněkud do pozadí (Bezka — Šárka Kozínová) může při vytvoření předpokladů hereckými prostředky promluvit s nevšední přesvědčivostí. Brněnské Dělnické divadlo patří k souborům

O. Daňek:

Dva na koni, jeden na oslu

s rozsáhlou inscenační zkušeností a jeho kolektiv může dobře navazovat na přínosy systematické režijní spolupráce zkušeného režiséra. Divadla bratří Mrštíků v Brně, Pavla Rímského — soubor pod jeho vedením i přes naznačený rozpor dokázal v určeném prostoru vymezeném scénografickým stanoviskem, odvést zajímavou práci, která současně představuje typ spolupráce amatérského souboru s profesionálním režisérem, směřující k potřebě zadávat pedagogické úkoly hereckému kolektivu, umělecky napomáhat režii. Představení společensky neobyčejně závažné hry O. Daňka tato východiska naznačilo.

K ZÁVĚRU SCÉNOGRAFICKÉ ŠKOLY

(Dokončení ze str. 2)

ly formou klubu scénografů, kam zve k účasti zájemce, jak z řad amatérského, tak profesionálního divadla. (Klub bude úzce spolupracovat se scénografickou komisí SČDU a podrobnosti o něm budou zveřejněny v některém z příštích čísel Amatérské scény.)

My všichni, kteří jsme se Scénografické školy zúčastnili, jsme přesvědčeni, že amatérské divadlo je svébytným a plnohodnotným uměním a věříme, že činnost školy byla jedním z konkrétních příspěvků, které tomuto umění vtisknou jedinečný výraz a tvar.

Martin Zbořil.

MOZAIKA 49. JH

● Pokud se snad najde někdo kdo se domnívá, že došlo k omylu, když jsme v našem zpravodaji uvedli Richarda Mihulu nikoliv jako režiséra Divadla bratří Mrštíků v Brně, ale jako režiséra Městských divadel pražských, nemá pravdu. Protože Richard Mihula před časem skutečně změnil svoje působiště a vyměnil brněnský vzduch za pražský. Přejeme mu i na této jeho „štaci“ hodně úspěchů.

● Pro účastníky 49. JH je připraveno 10 stejně hodnotných cen, které budou na návrh poroty uděleny nejlepším jednotlivcům a kolektivům. Kromě toho je ještě připravena cena SČDO.

● I na Hronově může dojít k nedorozuměním poněkud nedivadelním. Když na konci přestávky včerejšího představení přišla lektorka režijní třídy LKVČK Jiřina Brožová po žensky zvědavě prohlídce diváckých oděvů a rób k jedné známé a sdělila jí, že byla celou přestávku obhlížet toalety, zmíněná dotyčná na ni pohlédla poněkud překvapeně: „Vždyť dámská je hned tady za rohem!“

● Výkladní skříň hronovských prodejen tvoří součást výzdoby. Na její přípravě se podíleli aranžéři příslušných obchodních organizací nebo aranžérské kolektivy. Výzdoba výkladních skříní byla zajišťována ve značném časovém předstihu a s velkým zaujetím.

● I letos bude během přehlídkového týdne otevřena Městská lidová knihovna s velmi zajímavým literárním fondem a stejně se na Jiráskův Hronov připravily pracovnice hronovské prodejny n. p. Kniha, kde je k dispozici také specializovaná divadelní literatura.

● Pražský výbor SČDO a Kulturní dům hl. m. Prahy zvou všechny pražské účastníky 49. JH na tradiční setkání „Praha 49“, které se koná v úterý 7. 8. 1979 od 14.00 hod. ve Staropadolské hospodě.

—vy—

JIRÁSKŮV HRONOV — zpravodaj Národní přehlídky amatérských divadelních souborů č. 5. — Pondělí 6. srpna 1979 — Redakce: Milan Marek, dr. Ivo Matys, Zdeněk Pošíval, Alena Gasparičová. Vydává Přípravný výbor 49. Jiráskova Hronova. — Vytiskly Východočeské tiskárny, provoz 13, Hronov. — Cena 1,— Kčs. — Počteno VĚKNV pod č. j. kult./589/79/a.